

СЕКЦІЯ 27.

ГЕОГРАФІЯ ТА ГЕОЛОГІЯ

Ашихміна Альона Андріївна, здобувач вищої освіти
природничо-математичного факультету

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Україна

Науковий керівник: Пархоменко Олександр Григорович, канд. географ. наук,
доцент, завідувач кафедри географії

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ БАСЕЙНУ РІЧКИ ДЕСНА ЗАСОБАМИ ГІС

Геоморфологічним картуванням прийнято називати комплекс заходів зі складання геоморфологічних карт. Створенням геоморфологічної карти завершують будь-яке геоморфологічне дослідження. Карта має важливе значення для науково-практичного вивчення досліджуваної території. Вона наочно відтворює характер розміщення геопросторових зв'язків та угруповань різноманітних процесів і явищ на земній поверхні [1].

При масштабному охопленні основних питань геоморфологічної будови певної території опис і карта слугують матеріалом для вирішення питань теоретичного чи практичного характеру, і навіть для постановки різноманітних геоморфологічних досліджень спеціального призначення. Геоморфологічні дослідження широкого призначення організовують з метою отримати всебічної геоморфологічної характеристики та загальної геоморфологічної карти дослідженої території. В даній роботі було досліджено геоморфологічну будову басейну річки Десна та створено на її теоретичній основі картографічний матеріал засобами ГІС, зокрема – за допомогою програмного забезпечення QGIS [2].

Загальні прийоми геоморфологічного картографування залежать від призначення робіт (яке, у свою чергу, визначає перелік об'єктів, що картографуються, масштаб зйомки та її площу), від геоморфологічних і загальногеографічних умов досліджуваної території і ступеня її вивченості. Наше дослідження спрямоване на створення дрібномасштабної (1:2000000) оглядової карти, яка передбачає відтворення узагальненого вигляду геоморфологічної будови басейну річки Десна з подальшим виділенням головних комплексів та форм рельєфу.

У результаті проведеної роботи були картографічно відтворені такі геоморфологічні об'єкти басейну річки Десна:

- генезис рельєфу, який був зображений способом якісного фону, а саме:
 - заплавні (голоценові) тераси;
 - перші надзаплавні (верхньоантропогенові) тераси;

- другі надзаплавні (верхньоантропогенні) тераси;
- перші, другі надзаплавні тераси (нерозчленовані верхньоантропогенні) і тераси-дельти;
- треті надзаплавні (середньоантропогенні) тераси;
- четверті-шості надзаплавні тераси (середньо- та нижньоантропогенні);
- річкові долини з невиділеними терасами;
- лесові піднесені розчленовані рівнини;
- лесові піднесені сильно розчленовані рівнини;
- лесові піднесені низинні розчленовані рівнини;
- зандрові рівнини;
- моренно зандрові рівнини;
- форми рельєфу (не виражені в масштабі карти):
 - яружні системи та воднольодовикові долини, відображені лінійним способом (лінії руху);
 - денудаційні останці та моренні пагорби – способом ареалів, тип – проста заливка полігону;
 - блюдця та поди – способом ареалів із типом – проста лінія;
 - карстові форми та масиви дюнних й кучугурних пісків – способом ареалів, тип – заливка штриховкою/точками відповідно.

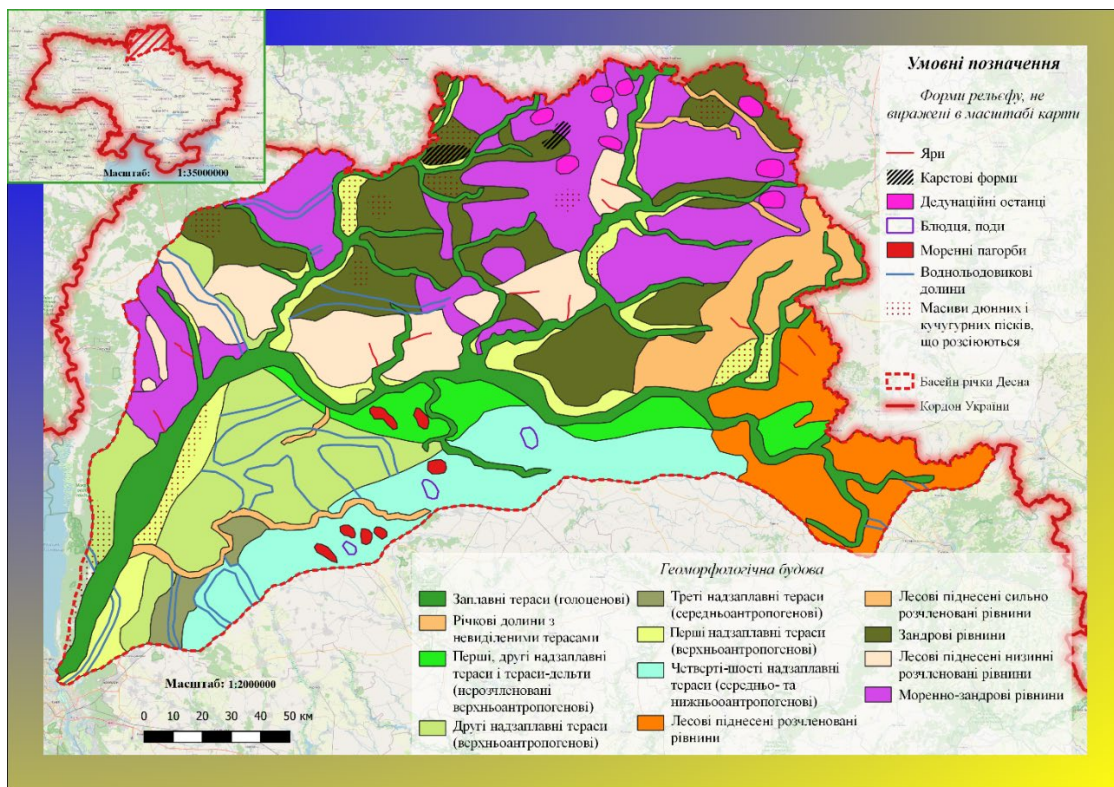

Рис. 1. Геоморфологічна будова басейну річки Десна

Геоморфологічна характеристика території басейну Десна та побудована на її підставі геоморфологічна карта є основою для навчально-пізнавальних цілей та необхідною підмогою при цілій низці наукових та науково-прикладних досліджень:

грунтових, геоботанічних, геологічних, дорожніх, водних тощо. Наукове висвітлення рельєфу у його формах, їх розподілі, структурі, генезисі та динаміці відіграє значну роль і для військових потреб. Необхідно зауважити, що важливою також є участь геоморфологічного розуміння поверхні у всякого роду картографічних роботах як на місцевості, так при проведенні камеральних робіт.

Список використаних джерел:

1. Горішний П. М., Чупило Г. Р. Завдання та методичні рекомендації до лабораторних робіт з курсу «Геоморфологія». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://geoknigi.com/book_view.php?id=563.
2. QGIS Desktop 3.22.4. Настільна геоінформаційна система. QGIS Development Team, x64.